

Cigány/roma nemzetiségi mentorpedagógus pedagógus-szakvizsgára felkészítő szakirányú továbbképzési szakképzési és kimeneti követelményei

OH nyilvántartási száma: FNYF/689-4/2018.

1. A szakirányú továbbképzési szak megnevezése:

Cigány/roma nemzetiségi mentorpedagógus pedagógus-szakvizsgára felkészítő szakirányú továbbképzési szak

2. A szakképzettség oklevélben szereplő megnevezése:

Szakvizsgázott pedagógus cigány/roma nemzetiségi mentorpedagógus szakterületen

3. A szakirányú továbbképzés képzési területe: pedagógusképzés

4. A felvétel feltételei:

Pedagógusképzés képzési területen

- tanítói vagy óvodapedagógus alapszakos szakképzettség,
- valamint 3 év pedagógiai gyakorlat.

5. A képzési idő: négy félév

6. A szakképzettség megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 120 kredit

7. A képzés célja és a szakmai kompetenciák

A mentorpedagógus olyan autonóm szakember, aki hatékony támogatást nyújt pedagógustársainak a gyermeki személyiség fejlesztése terén, a nevelési-oktatási intézménybe való beilleszkedéshez pályakezdő vagy más intézményből jött pedagógus belépése esetén, és szakmai tanácsaival hozzájárul személyes fejlődésük támogatásához.

7.1 A képzés célja

Olyan autonóm szakember képzése, akik képesek az általános mentori feladatokon túl speciális nemzetiségi – cigány/roma - mentori feladatok ellátására:

- képesek értő odafigyeléssel támogatni a köznevelésben megjelenő gyermekeket/tanulókat - köztük a cigány/roma gyermekeket - személyiségfejlődésükben, a pályakezdő fiatalokat pályaszocializációjukban, további kollégáikat cigány/roma nevelési/oktatási és egyéb szakmai területeken, különösen az oktatási rendszerek elméleti kérdései, teljesítménymérés, minőségértékelés kérdései terén,
- képesek a multikulturális társadalmakban működő jelenségek, folyamatok értelmezésére, elemzésére, közöttük a neveléssel/oktatással kapcsolatos kérdések megértésére és saját kompetencia szintjükön a megoldásukra,
- ismerik a cigány/roma nemzetiség kulturális, történelmi, szociolingvisztikai,

szociális és szociológiai specifikumait, ismerik a cigány nemzetiségre vonatkozó oktatáspolitikát, a jelen oktatási rendszerünkben a cigány/roma nemzetiség speciális nevelési/oktatási kérdéseit, jelenlegi gyakorlatát, a mindennapokban jelentkező, legfontosabb problémákat, nehézségeket, megoldási lehetőségeket,

- ismereteiket képesek a gyakorlatban hasznosítani különböző pedagógiaiterületen, különböző munkakörökben – óvoda, iskola, szakmai szolgáltatók, bizottságok, gyermekotthonok -, a rájuk bízott cigány/roma tanulókat személyiségfejlődésükben és társadalmi integrációjukban támogatni, kollégáikat - különösen a pályakezdő fiatalokat, - szakmai fejlődésükben, a nemzetiségi tanulókkal folytatott munkájukban segíteni.

7.2 Elsajátítandó szakmai kompetenciák

A cigány /roma nemzetiségi mentorpedagógus

7.2.1 tudása

A végzett hallgató ismeri a köznevelés és a nemzetiségi közoktatás rendszerét, annak működését, szabályozását, ismeri a stratégiaalkotás, a projektmenedzsment, az emberi erőforrással való gazdálkodás, a minőségmenedzsment elméletét és gyakorlati megvalósításának lehetőségeit.

Rendelkezik alapvető közigazgatási, kisebbségi / nemzetiségi jogi ismeretekkel különös tekintettel az ifjúságvédelmi tevékenységekre.

Ismeri a nemzetiségi pedagógus (óvodapedagógus / tanító) tevékenységét meghatározó törvényi, jogi, szakmai dokumentumokat.

Tisztában van a teljesítményértékelés jelentőségével, és ismeri a korszerű értékelési eljárásokat, minőségértékelési gyakorlatot.

Alapozó ismeretekkel rendelkezik a nemzetiség nyelvéről, ismeri történelmét, irodalmát, tájékozott a cigány/roma kultúra, népismeret, hagyományok terén.

Tájékozott a cigány nemzetiségi nyelvi és kultúraközvetítés, hagyományápolás módjait és tevékenységeit, szervezeti formáit.

Felismeri a hátrányos helyzetet, ismeri és alkalmazni tudja a megfelelő hátránykompenzáló stratégiákat.

Ismeri a hazai cigány irodalom, cigány gyermekirodalom kiemelkedő alkotásait.

Ismeri a 3-12 éves korosztályok nyelvi fejlődésének jellegzetességeit, és a nemzetiségi nyelvi nevelés során hatékonyan alkalmazható nyelvpedagógiai eljárásokat, nyelvfejlesztési stratégiákat.

Korszerű ismeretekkel rendelkezik a korai kétnyelvűség területén.

Tájékozott a sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek, tanulók fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai jellegű kérdések terén.

Ismeri az inklúziónak a társadalomban és a nevelésben betöltött szerepét, a nemzetiségi lét társadalmi és pedagógiai-pszichológiai vonatkozásait.

Rendelkezik alapvető andragógiai felkészültséggel, ismeri a felnőttképzés jellegzetességeit,

elméletét és gyakorlatát.

Rendelkezik vezetési alapismeretekkel.

Ismeri a mentorálás elméletét, óvodai, iskolai tevékenységeit, módszereit és dokumentumait.

7.2.2 képességei

A szakképzettség birtokában a végzett mentorpedagógus képes az intézménybe újonnan érkezett kollégáknak szakszerű segítséget nyújtani a beilleszkedéshez, a szervezeti értékrend megismeréséhez, elfogadásához, a szervezet iránti elköteleződés kialakításához. Képes tanácsadással támogatni az óvodai/osztálytermi cigány/roma nemzetiségi nyelvi vagy kultúraközvetítő tartalmú munkavégzés eredményességének, hatékonyságának növelését.

Felkészült támogatást nyújtani a nevelési/oktatási folyamat megtervezéséhez, megvalósításához, értékeléséhez, a jelöltek, pedagógusok egyéni fejlesztési tervének elkészítéséhez, a munkatársak önismeretének növeléséhez, motivációs stratégiák kialakításához.

Képes hatékony segítséget adni a pedagógustársaknak felnőttképzési területeken.

Gazdag módszertani kultúra birtokában képes az egyéni tempóban történő önálló tanulás támogatására, reflektív, önreflektív és kooperatív szemlélet alkalmazására.

Megfelelő jártassággal rendelkezik a nevelési, oktatási kérdésekben.

Képes a pályakezdő vagy pedagógusjelölt hallgatók számára módszertani, szakmai segítséget nyújtani a reflektív pedagógia attitűd kialakításában, a tanórai munka tudatos megtervezése és fejlesztő értékelése, az önértékelés terén. Képes tanácsadással, konzultációval segíteni a megfelelő szakmai dokumentáció elkészítését, az adekvát pedagógiai kommunikációs kultúra kialakítását.

Képes segítséget nyújtani a nemzetiségi identitás erősítéséhez, a személyes fejlődés támogatásához, az emberi erőforrások felméréséhez, egyén és munkakör egymáshoz illesztéséhez, mindezekben keresztül támogatni a cigány nemzetiségi köznevelési intézmény alaptevékenységének eredményességét, sikerességét.

Képes a rendszerben való gondolkodásra, az együttműködésre, a nyitott, rugalmas, empatikus és adaptív viselkedésre.

Probléma- és helyzetfelismerés képességével hatékonyan tudja kezelni a nehéz helyzeteket.

Képes az egyéni pozitív tulajdonságok felismerésére, fejlesztésének támogatása (erőségekre építés).

Rendelkezik a motiválni, hatni tudás, meggyőzés képességével.

Módszertani felkészültség birtokában képes differenciáltan, a gyerekek előzetes tapasztalataira

építve, kreatív módszereket alkalmazni a cigány/roma nemzetiség kultúra, eredményes közvetítésében.

Eredményesen képes hozzájárulni az intézmény cigány/roma nemzetiségi oktatási profiljának erősítéséhez.

7.2.3 attitűdje

Elfogadja, hogy a pedagógusok szakmai fejlődése, tanulása különböző, egyedi. Elfogadja a pályakezdő pedagógusok pályakezdésének sajátosságait.

Nyitott arra, hogy megismerje más pedagógusok tanulásának okait, folyamatát és sajátosságait.

Nyitott az új pedagógiai eljárások irányában.

Elkötelezett a gyermekek teljes körű személyiségfejlesztése irányában, eltérő kultúrájú és képességű gyermekek/tanulók integrációja, a tanulási nehézségek és hátrány kompenzálása terén.

Nyitott az alapozó cigány nyelvtanítás lehetőségeinek alkalmazására.

Aktívan szerepet vállal a nemzetiségi közösségi célok megvalósítása, a szakmájával kapcsolatos fejlesztési, innovációs, szociális tevékenységekben.

Elkötelezett a különböző kultúrák megbecsülése iránt, törekszik az együttműködésre, kölcsönösségre, asszertivitásra, segítő kommunikációra.

Nyitott a cigány/roma nemzetiségi szakirodalom tanulmányozására, nemzetiségi nyelvi, irodalmi, kulturális és módszertani felkészültségét folyamatosan bővíti.

7.2.4 autonómiája és felelőssége

Felelősséget vállal más pedagógusok szakmai fejlődésének, tanulásának támogatásában. Szakmailag elkötelezett, lelkiismeretes, alapos.

Munkájában pontos, következetes, szakmailag megalapozott.

Gondolkodását, viselkedését nyitottság és reflektivitás jellemzi.

Törekszik a szakmai együttműködésre, felelősséggel teljesíti hivatását.

Tudatosan és felelősen képviseli, tudományosan és módszertanilag megalapozottan közvetíti a cigány/roma nemzetiségi kultúrát.

Felelősséget vállal a tanulók nemzetiségi identitásának alakításában és erősítésében.

Felelősséget vállal intézménye nemzetiségi küldetéséért.

Munkakörében felelősséggel támogatja az eltérő kultúrájú és képességű gyermekek/tanulók felzárkóztatását és esélyegyenlőségének biztosítását.

A szakképzettség alkalmazása konkrét környezetben, tevékenységrendszerben:

A végzettek el tudnak helyezkedni köznevelési intézményekben mind pályakezdő kollégák szakmai mentoraként, mind a pedagógusjelöltek szaktárgyi és gyakorlatvezető mentoraként. Tudásuk jól alkalmazható intézményvezetői beosztásban, nemzetiségi cigány/roma gyermekeket nevelő/oktató intézményekben, pedagógiai szakmai szolgáltatóknál mentor/tanácsadóként.

8. A képzés jellemzői

8.1 A szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök, és a főbb ismeretkörökhöz rendelt kreditérték

a) Kötelező ismeretkörök: 55 kredit

Közigazgatási vezetési ismeretek: 8-12 kredit

A modern köznevelési rendszerek rendszerszintű problémáinak elemzése. A nevelés/oktatás

területét is elérő nemzetköziesedés folyamatainak, a nevelési/ oktatási rendszerek fejlődését befolyásoló nemzetközi hatásoknak, megismerése. Az intézményes nevelés makrotársadalmi összefüggéseinek, valamint tágabb szervezeti és politikai környezetének, az Európai Uniónak az oktatás fejlesztésére, befolyásolására irányuló tevékenységének és eszközrendszerének megismerése. A közigazgatási rendszer különböző szintjeinek feladat- és hatáskörének megismerése, működése, az államigazgatási szervek és önkormányzatok együttműködése. A központi és a tankerületi közoktatás-irányítás kapcsolatrendszere; Oktatásjog, fogalmak, értelmezések, alkalmazások. Az autochton (őshonos) nemzetiségek jogai Magyarországon.

A nevelési/oktatási intézmény, mint szervezet: 8-12 kredit

A nevelési/oktatási intézmény, mint a környezetével szoros kölcsönhatásban álló rendszer. Szervezeti modellek, dimenziók, szervezeti kultúra. A stratégiaalkotás és a szervezeti struktúra összekapcsolása; struktúra, célok, folyamatok, szervezeti szabályozás. A szervezetfejlesztés, mint változási folyamat. Iskolafejlesztés, innováció, hazai és nemzetközi tendenciák; Uniós programok és a hazai fejlesztési politika; Hatékony intézményvezetés, vezetéselméleti ismeretek, kompetenciák a vezetésben, stratégiai célok és a vezető tevékenységének kapcsolatai; A személyes hatékonyság fejlesztése (kommunikáció, együttműködés, konfliktuskezelés stb.); Modern infokommunikációs eszközök és rendszerek alkalmazása a vezetésben; Az intézményvezetés jogszabályi környezete.

Az intézmény és környezete: 4-6 kredit

Feladatellátás, hatáskörök és jogosultságok a közoktatás/ a nemzetiségi közoktatás irányítási szintjein; A tanfelügyelet az oktatásirányítás új szerkezetű intézményhálózata, irányítási és ellenőrzési modellje, irányítás: jogok, feladatok, felelősség. Kapcsolatok és együttműködés ágazaton belül és ágazatok között; Partnerkapcsolatok hazai intézményekkel, a kapcsolattartás formái, partneri igények és elégedettség, minőség és intézményfejlesztés; Intézmény és környezete.

A nevelési/oktatási intézmény hatékonysága: 10-15 kredit

Az intézményi működés mérése és értékelése, a működés eredményessége, hatékonysága (külső és belső hatékonyság); Az intézmény belső értékelése, munkatársak és vezetők teljesítményének értékelése, az óvoda/iskola klímája és hatása a működésre; Az iskolai vizsgálatok módszertana; Az oktatás/nevelés eredményességének és hatékonyságának értelmezése, kapcsolata az intézményi szintű értékeléssel. A minőség értelmezése. A minőségbiztosítás alapfogalmi és technikái; Partneri igény és elégedettségmérések és az eredmények felhasználása a fejlesztésben.

Esélyegyenlőség és hátránykompenzálás kérdései: 5-7 kredit

Oktatáspolitikai prioritások, a társadalmi esélyek és a nevelési/oktatási rendszer; Integráció, szegregáció, esélyegyenlőség; Az intézményes nevelés makrotársadalmi és szervezeti szintű összefüggései; Az Európai Unió oktatásfejlesztési és esélyegyenlőségi politikája, megjelenési formák a hazai fejlesztési programokban és az intézmények működésében; Esélyteremtés fenntartói szinten az oktatás segítségével; Hatékony stratégiák a hátrányos helyzet kezelésére, az esélyegyenlőség érdekében. Új pedagógia eljárások és módszerek a tanulás támogatásában.

A pedagógus a nevelési/oktatási intézmény szervezetében: 8-12 kredit

Az intézmény vezetése, a hatásos cselekvést lehetővé tevő vezetői képességek, kompetenciák. A pedagógusok teljesítménye, munkájuk értékelése, fejlesztő támogatások a szervezetben. Az intrapszichés, az interperszonális és a szervezeti konfliktusok fogalma, ezek szituációs gyakorlatok során való elkülönítése; Konfliktuskezelési stratégiák, a megoldási módok sajátélményű megtapasztalása; A vezető, szaktanácsadó, tanfelügyelő szakértő szerepe. Portfólió készítésének menete.

Sajátos pedagógiai, pszichológiai ismereteket és módszereket igénylő személyek, illetve csoportok nevelése/oktatása: 5-7 kredit

A szociálpszichológiai alapismeretek szerepe a nevelésben, különös tekintettel a sajátos bánásmódot igénylő személyek és csoportok esetében. Társas kapcsolatok és működtetésük, attribúciók, sztereotípiák, csoportközi konfliktusok, előítéletek. A sajátos nevelési igényű gyermekek és tanulók csoportja, jellemzői; Az együttnevelés szerepe a sajátos nevelési igényű gyermekek és fiatalok fejlesztésében; A sajátos nevelési igény, mint jogi kategória; Integráció és a kisebbségek (nemzeti, etnikai); A hátrányos helyzetű gyermekek/tanulók esélyegyenlőségének biztosítása a köznevelési intézményekben.

b) Választható ismeretkörök - Nemzetiségi tartalmú ismeretkörök: 55 kredit

Andragógiai ismeretek (4-8 kr.) Felnőttképzés-metodika (4-8 kr.)

A felnőttképzés elméleti alapjai, története, a hazai és nemzetközi tudás-megközelítések. A felnőttképzés rendszere, a felnőttkori tanulás specifikumai, a felnőttképzés hazai gyakorlata, jellemzői.

A felnőttképzés speciális célcsoportjai (a megváltozott munkaképességűek és fogyatékkal élők, hátrányos helyzetűek, funkcionális analfabéták, időskorúak).

A pályakezdő fiatalok munkaerő-piaci helyzete, az élethosszig tartó tanulás (Life Long Learning) fogalma, szükségessége, megvalósíthatóságának feltételei.

A munkaerő piaci diszkrimináció fogalma, áldozatai. A diszkrimináció lehetséges megoldásai. Cigány/roma fiatalok munkaerő-piaci érvényesülésének támogatása, a támogatás módszertani kérdései.

Az előzetes tudás mérésének és beszámításának módszerei, továbbá a formális, a non-formális és az informális tanulás jellemzői felnőtt korban.

A mentorálás elmélete és gyakorlata (5-8 kr.)

A hallgatók megismerik a mentori munka területeit, tartalmát, jelentőségét, elvárásait, a reflexív pedagógiai alapelveit, módszereit és dokumentumait. Gyermekek és közösségek mentorálása. A pályakezdők mentorálásának feladatai, ütemezésük, dokumentálása. A szaktárgyi gyakorlaton lévő pedagógusjelöltek mentorálásának elvei, módszerei, dokumentumai. Mentorálás a pedagógus közösségben, a kiégés felismerése és megelőzése. A hallgatók mentorálási gyakorlaton vesznek részt, naplót, jegyzőkönyvet, reflexiót készítenek.

A cigány nemzetiségi nyelvi, népismereti, irodalmi ismeretek (10-16 kr.)

Az ismeretkör középpontban a cigány nemzetiség történelmi, irodalmi, néprajzi jellemzőinek átfogó ismerete áll. A hallgatók egyéni nyelvismeretére alapozva bevezető,

differenciáló vagy szintetizáló nyelvi ismereteket, kommunikációs készségfejlesztést kapnak.

Nyelvhasználat és identitás, közösségi munka (4-6 kredit)

Szociolingvisztikai alapismeretek, cigány nemzetiségi nyelvhasználat és identitás, cigány kultúra közösségi megnyilvánulási formái, azok közvetítésének módjai, gyakorlata. Kulturális és szociális munka cigány közösségekben, köznevelési intézményben vagy tanodában, terepgyakorlat.

A hallgatók megismerik a cigány nemzetiségi közösségek szerveződési módját, a nyelvhasználattal összefüggő kulturális közösség-szervező tevékenységeket, gyakorlati tapasztalatot szereznek szociális munka alapjairól.

A cigány nemzetiségi oktatás-nevelés hatékonysága és minőségbiztosítása (15-20 kr.)

A képzés az óvodai és iskolai oktatás-nevelést végző pedagógusokat készíti fel az érintett korosztályok életkori sajátosságaihoz illeszkedő, elsősorban a kulcskompetenciák fejlesztésére irányuló pedagógiai, módszertani és nyelvpedagógiai ismeretek alkalmazására a cigány nemzetiségi nyelvi és kultúraközvetítő oktatás-nevelés területein.

A hallgatók gyakorlati tapasztalatot szereznek a gyermeki önállóságra és tevékenységközpontú szemléletre épülő projektmódszer, a műhelymunka, közösségi tevékenység keretében történő kultúraátadás módszertanában.

Minőségbiztosítás a cigány/roma nemzetiségi nevelési/oktatási tevékenységet végző intézményekben.

8.2 Szakmai gyakorlat

A hallgatók választható ismeretekörök tantárgyaiba építve szakmai gyakorlati tevékenységet végeznek. Formái: hospitálás és gyakorlati tevékenység nemzetiségi köznevelési intézményben, nemzetiségi tevékenységet végző szervezetben, cigány nemzetiségi közösségben. Tartalma: egyéni és csoportos mentori tevékenység, részvétel nemzetiségi közösségi, hagyományápoló, kulturális tevékenységben, nemzetiségi tartalmú foglalkozások tervezése, szervezése, terepgyakorlat, közösségi és szociális munka. A gyakorlati tevékenységek dokumentálása. Kreditértéke a képzés ideje alatt: 9-15 kredit.

9. A szakdolgozat kreditértéke: 10 kredit

A hallgatók két szigorlatot tesznek, záródolgozatot készítenek.

A negyedik félév végén záróvizsgát tesznek, ahol bemutatják és megvédik záródolgozatukat és tételek alapján bizonyítják felkészültségüket szakvizsgázott pedagógus cigány/roma nemzetiségi mentorpedagógus szakterületen.